

Het Beleefde Genot vzw

12de Thomas MANNlezing

**Jean Paul
Van
Bendegem**

**Geraas
&
geruis**

**Een pleidooi voor
imperfectie**

Zondag 19 november 2023 – Veltershof Veldegem

Bijlage Toverberg 71– Winter 2023

Foto Stefaan Huysentruyt

Jean Paul Van Bendegem

Inleiding op de lezing door Bart Madou, voorzitter van Het Beleefde Genot vzw

Goeiemorgen Dames en Heren, welkom op deze twaalfde Thomas Mannlezing.

Een perfecte classificatie, kan dat?

Ongetwijfeld hebben jullie thuis een bibliotheek of discotheek.

Nou, ik neem aan dat boeken en CD's geordend zijn, maar welke orde gebruiken jullie? Ik vermoed alfabetisch op auteur of componist. Bon. Waar staat bijvoorbeeld Simone De Beauvoir? Bij de D of bij de B? En in uw discotheek – en die van de muziekhandel – staat Ludwig Van Beethoven ongetwijfeld geklasseerd onder de B. Logica? Als 'Van' en de rest van de naam door een spatie gescheiden zijn, dan neemt u niet Van als sleutel maar wel het tweede of derde deel als het bijvoorbeeld een 'Van de'. Nou, waar klasseer je in je bibliotheek dan Jean Paul Van Bendegeem? V of B? En dan heb je de namen met verschillende schrijfwijzen, vooral bij exotische auteurs en componisten: Shostakovich. Bij de C? De Sh of Sj? Of als de namen van sommigen in de loop van hun leven veranderen. Gerard Reve of Van het Reve? Christoph Willibald Gluck of Von Gluck, sinds -hij in de adelstand verheven is. Goethe of Von Goethe. En auteurs die onder verschillende namen publiceren? Karen Blixen, B, of Isak Denisen, D? En waar staat Alberto Caeiro, bij de P van Pessoa neem ik aan. En wat te doen met de briefwisseling tussen Gustave Flaubert en George Sand? F of S? Of alle boeken waar verschillende auteurs aan meegewerkt hebben? En de vrouwen die dan publiceren onder de naam van hun echtgenoot. Virginia Woolf, onder de W geen twijfel mogelijk, ook al is haar familienaam Stephen. Virginia Stephen? Maar boeken over pakweg Paula Modersohn-Becker: M of B? Of deze: bij mij staat er zo'n anderhalve meter Kafka waarvan misschien slechts 30 of 40 cm werk van de meester zelf, de rest

gaat over Kafka: de biografie van Max Brod, Klaus Wagenbach, Ernst Pawel enzovoort. Dat klasseer je toch allemaal bij Kafka? Idem voor Rilke, Nietzsche Hannah Arendt enzovoort.

Maar wellicht hebben jullie jullie bibliotheek ook onderverdeeld in categorieën. Fictie, non-fictie, eventueel ook poëzie apart. En non-fictie misschien in subcategorieën: filosofie, psychologie, geschiedenis... Tja wat doe je dan met Filosofie van de geschiedenis of Geschiedenis van de filosofie? En schrijvers die zowel fictie, als non-fictie als poëzie schrijven of schreven? Stefan Hertmans, zijn essays zijn romans, zijn gedichten? Enzovoort, enzoverder. De perfecte classificatie, dat merk je al, bestaat niet, doe dus ook geen moeite om het volmaakte, het perfecte te bereiken en dat is juist wat Jean Paul Van Bendegem verklaart in zijn boek *Geraas en Geruis* waarin hij betoogt dat perfectie niet bestaat of beter dat het zo goed als onmogelijk is, de kans dat perfectie wel bestaat is er een van zero, zero, zero, zero... en ergens een eentje achteraan. Je weet dus maar nooit. Maar, herinner je de woorden van Leonard Cohen: *There is a crack in everything. That's how the light gets in.*

Dus houdt Van Bendegem een pleidooi voor imperfectie, en dat komt hij hier ook doen, hij krijgt daarvoor geen anderhalf jaar – waarin hij zijn boek geschreven heeft en tussendoor de vloer van zijn ‘garage’ heeft geschilderd – maar anderhalf uur.

Professor, ga uw gang.

Tekst bij de 12de Thomas Mannlezing door Jean Paul Van Bendegem

Geraas en geruis – pleidooi voor imperfectie

1. Inleiding

Mijn uitgangsgedachte voor deze korte tekst heeft betrekking op het idee van complete en volledige kennis van de wereld, dat zo fundamenteel en kenmerkend is voor de westerse cultuur. Het komt neer op de zoektocht naar het bestaan van een schema dat in staat is om alle kennis te genereren, waarbij het schema zelf volledigheid garandeert. Denk voor een concreet voorbeeld aan een binaire classificatie. Als iemand het principe van het uitgesloten derde accepteert, dan aanvaardt hij of zij dat ofwel iets het geval is ofwel niet, “p of niet-p” in logische semi-symbolische taal. Dus, als er een onderscheid wordt gemaakt, bijvoorbeeld op basis van een eigenschap A, waardoor dingen worden geclassificeerd onder A of onder niet-A, is er meteen ook een garantie dat alle gevallen worden afgedekt. De toevoeging van een tweede eigenschap B verhoogt het aantal mogelijkheden tot vier – A en B, A en niet-B, niet-A en B, niet-A en niet-B – maar de volledigheid blijft. Ik neem aan dat we allemaal bekend zijn met diagrammen, tekeningen en modellen van dergelijke classificaties, ook in het dagelijkse leven: de indeling van een grootwarenhuis, de catalogoog van een bibliotheek, noem maar op. Het mag gek klinken maar wat ik zal proberen te beargumenteren is dat er zeer goede redenen zijn om aan te nemen dat een dergelijke volledigheid onbereikbaar is en op zijn best een utopisch karakter moet worden toegekend. Maar tegelijkertijd merk ik een tendens op in onze hedendaagse samenlevingen om te doen alsof bepaalde vormen van volledigheid toch mogelijk zijn. Dit moet een botsing veroorzaken, niet

noodzakelijk van beschavingen, maar van wat ik “signalen en ruis” zal noemen. Ik wil verdedigen dat we geraas en geruis moeten omarmen en zien hoe schoon ze zijn.

2. Waarom we de volledigheid in zijn verschillende vormen beter zouden vergeten.

Dat we ooit volledigheid voor mogelijk hebben gehouden is meer dan verdedigbaar. De natuurkunde ging in de achttiende eeuw zo snel vooruit dat het Pierre-Simon de Laplace bracht tot zijn idee van zijn demon. Een wonderlijk wezen dat in staat zou zijn om, op basis van zijn kennis van het universum hier en nu, meteen inzicht te hebben in het hele verleden en toekomst van datzelfde universum. Of, zoals wij het vandaag noemen, het universum is gedetermineerd. Het ligt allemaal vast. Maar merk tegelijkertijd op dat dit superwezen wel een onbeperkt rekenvermogen moet hebben. Een kracht die wij, eindige menselijke wezens, eenvoudigweg niet hebben. Dus eigenlijk zou je denken dat dat determinisme niet zo belangrijk is maar het heeft ons wel één van de moeilijkste discussies opgeleverd, namelijk wat met vrije wil als alles vastligt?

Was dit nog niet erg genoeg dan heeft de komst van de kwantummechanica de zaken alleen maar erger gemaakt maar gelukkig mag ik in deze tekst deze kwestie aan ons laten voorbijgaan. Hoe dan ook, ook al kan het determinisme een theoretische mogelijkheid blijven, op praktisch niveau hebben we geen andere keuze dan te werken met eindige benaderingen, waardoor fouten worden geïntroduceerd die zich in de loop van de tijd alleen maar opstapelen. Er is echter meer.

Misschien zou je het idee kunnen koesteren dat, bijvoorbeeld, de komst van de kwantumcomputer al deze problemen zal oplossen, maar wat er ook uit zo'n machine zal komen, zal onvermijdelijk eindig voorstelbaar moeten zijn en dat brengt ons terug naar de

vorige situatie. Het zal zeker sneller gaan, misschien volgens sommige exponentieel sneller, maar niet oneindig veel sneller. Het lijkt duidelijk dat het eindig-oneindig onderscheid de kern van de zaak vormt. Maar dat is precies wat Kurt Gödel vermoedde en vervolgens bewees in zijn beroemde resultaten van 1931: zelfs de wiskunde is in wezen onvolledig. Om preciezer te zijn, wiskundige theorieën, voldoende rijk om elementaire rekenkunde te bevatten, zullen altijd uitspraken bevatten die niet kunnen worden bewezen of weerlegd. Ze blijven, zoals het wordt genoemd, onbeslist. Ook hierover hoef ik gelukkig niet uit te weiden maar het moge duidelijk zijn: eventueel kan een demon, engel of goddelijke Frankenstein het idee van volledigheid koesteren, maar wij, arme mensen, of het nu een natuurkundige, een wiskundige of een gewone mens is, doen dat niet. In zekere zin maakt het de uitspraak “Het is zalig onwetend te zijn” begrijpelijk, zeker als die onwetendheid niet te vermijden valt. Er is echter meer.

Je zou in de verleiding kunnen komen om te pleiten voor nederigheid en bescheidenheid. Als de grote samenhang der dingen ons ontgaat en ontoegankelijk blijft vanwege ons eindig zijn, laten we ons dan focussen op wat dichtbij is, op de kleine(re) schaal der dingen. En jawel, de weersvoorspellingen zijn langzamerhand beter en beter geworden en een voorspelling van vierentwintig tot achtenveertig uur is nu een werkelijkheid geworden. Maar een wekelijkse of tweewekelijkse voorspelling is een andere zaak. Zijdendingse opmerking: wanneer de schaal terug voldoende groot wordt, we spreken nu over het klimaat, dan worden betrouwbare schattingen terug mogelijk, wat een merkwaardig fenomeen is. Let wel, ik gebruik de term “schattingen” en niet per se “voorspellingen”, een delicaat spel. Maar terug naar onze dagelijkse leefwereld. Iedereen moet al opgemerkt hebben dat dingen, als we ze ongemoeid laten, de neiging hebben kapot te gaan. De lamp zal uiteindelijk geen licht meer produceren, of de fabrikant de levensduur al of niet heeft gemanipuleerd, meubels vallen uit elkaar,

boeken vallen uit elkaar, auto's raken versleten en mensen worden gewoon ouder. Aarde en zon hebben ook een eindige levensduur, op een aantal miljard jaar na. Om het in ietwat meer wetenschappelijke termen te stellen: structuur gaat continu verloren. Het gebeurt trouwens dagelijks: 's morgens aan de ontbijttafel mengen we koffie en melk, twee afzonderlijke vloeistoffen en we eindigen met een homogeen lichtbruin mengsel waar alle structuur verdwenen is. Om het nog meer wetenschappelijk te formuleren: we zijn getuige geweest van een toename van entropie. Het is de entropie die ons verhindert om een perpetuum mobile te bouwen, het is entropie die ons dwingt energie te spenderen om eenvoudigweg een structuur te behouden. Doen we dat niet, dan zal die structuur verloren gaan. Bovendien bepaalt die entropie een ondergrens voor processen die in de wereld plaatsvinden: energie kan worden omgezet in nuttig werk maar er is altijd een verlies door wrijving of warmte. Daarom spreken we noodgedwongen over rendement, zijnde de verhouding van nuttig werk tot geleverde energie en die is nooit één. Er is echter meer.

Als we het idee aanvaardden dat informatie overbrengen energie vraagt, dan verwachten we dat entropie-achtige effecten ook op informatie van toepassing moeten zijn. Ik zal hier weerstaan aan de verleiding om een tweede demon op te roepen om dit idee te ondersteunen, namelijk de demon van Maxwell, die laat zien dat om entropie te verminderen, dat wil zeggen om de orde en structuur te vergroten, informatie nodig is en dat vraagt energie. Daardoor zijn we behoorlijk goed, zo niet uitstekend, geworden in het opzetten van foutcorrectiecodes, heel vaak op de slimste manieren mogelijk. Een gewone muziek-cd bevat een behoorlijk indrukwekkend aantal verkeerde nullen en enen, maar het lijkt niet van invloed te zijn op ons genieten van, laten we zeggen, de Matthäus Passion. Of denk aan een ruimteschip, zoals indertijd de Space Shuttle, waar drie computers aan boord beslissingen nemen met tweederdemeerderheid, een unieke vorm van democratie in de

ruimte. Bovendien zal over het algemeen een bericht van A naar B betekenisverschuivingen bevatten en kan de e-mail die eindigt met “warme groeten” net zo goed eindigen met “warme grieten”. Bij uitbreiding moeten we ons geen zorgen maken dat de betekenis in het hoofd van de ene mens niet overeenstemt met de betekenis in het hoofd van een ander. Zo krijg je zelden de gelegenheid om een zin af te maken die begint met “Stel je voor dat je een ezel bent”, omdat de andere partij al onnodig beledigd is. Laat staan als onze boodschappen enigszins cryptisch worden, zoals: “Als ik de maan was, zou ik genieten van mijn duistere kant”. Ik heb deze zin zelf bedacht en ik ben alles behalve zeker dat ik weet wat ik probeerde uit te drukken.

Een andere manier om het bovenstaande entropie- en informatie-verhaal te formuleren is simpelweg dat elk signaal noodzakelijk samengaat met een (positief) minimum aan ruis. Deze vorm van ruis kan zich op veel verschillende manieren manifesteren. Het is aanwezig wanneer we iets beschrijven: de beschrijving komt nooit volledig overeen met hetgeen wordt beschreven. Om de beschrijving voor ons nuttig te maken, moeten we een reductie uitvoeren. We laten details achterwege en beperken ons tot de “essentiële” factoren maar daarmee behandelen we wat er wordt weggelaten als ruis of storingen. Of laat me terugkeren naar het voorbeeld uit de inleiding: het ideale klassement. We zijn allemaal bekend met het feit dat, hoe slim een classificatie ook is, er altijd een “rest-klasse” is, meestal aangeduid met “Varia” of “Miscellanea”. Het aannemen van een andere classificatie is geen oplossing, want nu wordt een andere reeks elementen “Varia”. Wanneer we de wereld proberen te begrijpen, maken we modellen of representaties van die wereld. Deze impliceren altijd een reductie en daardoor wordt ruis geïntroduceerd. Onze metingen zijn noodzakelijkerwijs eindig en benaderen daarom alleen de “echte” waarden en opnieuw is er ruis. Als je het vanuit dit perspectief bekijkt, is het universum, althans voor ons, een zeer luidruchtige plaats!

Er is een vrij nette manier om samen te vatten wat ik heb geprobeerd te doen tot nu toe. We kennen allemaal de wet van Murphy: “Als er iets mis kan gaan, dan zal het misgaan”. Doorgaans wordt hier smakelijk om gelachen. Maar wat ik in dit eerste deel heb proberen aan te tonen is dat de wet van Murphy een noodzaak is en eigenlijk het statuut van natuurwet verdient.

3. De geduplicateerde samenleving.

In wat volgt zal ik veronderstellen dat de stelling dat ruis een universeel en onvermijdelijk verschijnsel is, bewezen is (wat niet echt het geval is, dat besef ik wel). Deze stelling wil ik in dit tweede deel graag confronteren met een tweede stelling die in volledige tegenspraak is met de eerste. Die tweede stelling is de micro-management stelling. Wat ze zegt is dat onze dagelijkse levens in dit deel van de wereld steeds meer worden gedomineerd door vormen van controle die gaan tot het niveau van micro-acties en micro-gedrag, vandaar het gebruik van de term micro-management. Voordat ik inga op een filosofisch geïnspireerde analyse, laat ik eerst enkele voorbeelden geven die bij nader onderzoek moeten leiden tot een solide, empirische basis voor deze gedurfde stelling. De eerste paar voorbeelden kunnen misschien geclassificeerd worden als gadgets, maar tegelijk kunnen dergelijke items vaak gezien worden als betekenisvolle “signalen”:

- De vork met een ingebouwde led-lamp die oplicht als u te snel eet. Afgezien van het feit dat er snelheidslimieten lijken te bestaan voor eten – iets waarvan ik me niet bewust was – suggereert het ook dat we zelf niet langer in staat zijn om te observeren wanneer we te snel eten.
- De slimme waterfles die u informeert wanneer u moet drinken. Bovendien is de fles geïntegreerd met fitness-trackers: Fitbit,

Apple Watch, Apple Health, Google Fit, Under Armour Record en Nokia Health Mate. Gelukkig is er het goede nieuws dat de fles wordt geleverd met een duurzame vervangbare batterij, dus geen opladen vereist. Wat ik lees is dat de fles zeer waarschijnlijk zijn of haar eigenaar zal overleven.

- Het notitieblok om ideeën op te schrijven tijdens het douchen. Misschien ziet dit er heel onschuldig uit, maar de impliciete veronderstelling is dat als je eens een idee hebt, het onmiddellijk moet worden opgeschreven. Anders wordt er kennelijk van uitgegaan dat het idee net zo meteen zal worden vergeten. Het menselijke geheugen lijkt helemaal geen nut meer te hebben. Het is meer dan aantrekkelijk om te denken dat dat is wat er gebeurt als je jouw geheugen uitbesteedt aan bestek en flessen.

Ongetwijfeld kunnen veel van dergelijke voorbeelden als rariteiten worden beschouwd en niet meer dan dat. Niemand wordt uiteindelijk gedwongen om zo'n lepel of waterfles te gebruiken, laat staan om geweldige ideeën te hebben in de douche (of erger nog, om een leeg notitieblok te hebben dat dag in dag uit leeg blijft maar dan is er zeker een app te vinden om geweldige ideeën te genereren). Het wordt echter ernstiger wanneer vormen van sociale en economische controle in beeld komen, zoals deze voorbeelden duidelijk maken:

- “Als de RFID-compatibele handzeepdispenser van een kantoorbadkamer mensen kan micro-managen door hen bij naam te vertellen hun handen te wassen voordat ze weer aan het werk gaan, denk dan eens aan de mogelijkheden voor micro-management door sponsors.” (Canner & Bernstein, 2016) Een moeilijk te geloven citaat dat suggereert dat werknemers in real-time kunnen worden gevolgd en “gestuurd”. Suggereert

dit niet de meest perverse vorm van Taylorisme die je je kunt voorstellen? Het is één ding om de beweging van een werknemer te timen met een chronometer, het is een heel ander ding om al zijn of haar activiteiten te registreren, inclusief bezoeken aan het toilet.

- Op het gebied van gezondheid en verzekering zijn er veel voorbeelden te vinden, zoals je zou verwachten. Als de premie die ik moet betalen niet alleen afhankelijk is van mijn huidige gezondheidstoestand, maar ook van mijn toekomstige toestand, dan wordt het belangrijk om die toekomst te kennen. Dit leidt tot (ten minste) twee mogelijke posities. De eerste is gewoon om te weten. Vooral wanneer het erfelijk overdraagbare ziekten betreft, wil men het begrijpelijk weten. Vandaar onze huidige bijna-obsessie met “DNA-sequencing”, binnenkort voor ons allemaal bereikbaar. Op een heel vreemde manier krijgt het noodlot een nieuwe rol toegewezen. Als je toevallig deze of gene erfelijke ziekte hebt, pech voor u omdat uw verzekeringspremie zodanig zal zijn dat u net zo goed er nu kunt mee stoppen (vergeef mij mijn cynisme). De tweede is om via het heden te garanderen dat de toekomst veilig zal zijn. Daardoor zullen we gezond willen leven, maar niet noodzakelijk daarom lang en gelukkig en we zullen neerkijken op iemand die ervoor kiest om dat niet te doen en het niet erg vindt om een duurdere premie te betalen. Er zijn al verzekeringsmaatschappijen die jouw premie aanpassen als je aankondigt dat je vanaf morgen stopt met roken. Wat een vreemde situatie! Een persoon wil gezond zijn, niet omdat gezond zijn op zichzelf een goede zaak is, maar omdat die persoon wil voorkomen in de toekomst ziek te worden. Maar gezond zijn is een

heel gedetailleerde, lees micro-zaak geworden: bloeddruk, hartritme, suikerniveaus, waterverbruik (denk aan de slimme fles), voldoende slaap (inclusief hoe je slaapt, de kwaliteit van het bed, de luchtkwaliteit in de slaapkamer, en het snurken van de andere persoon in dat bed), oefening (denk aan de stappen-teller), enzovoort.

- In de aandelenbeurs zien we een nieuw en recent fenomeen, dat bekend staat als hoogfrequente handel. Een belangrijk deel van de omgang met aandelen wordt niet langer door mensen maar door computers gedaan. Computers moeten aan elkaar worden gekoppeld om te kunnen handelen, zoveel is duidelijk. Maar een hoge frequentie betekent dat tijdsperioden extreem klein worden, tot nanoseconden, een miljardste van een seconde. Dat betekent dan weer dat de lengte van de kabels enorm belangrijk wordt in de orde van 1 meter op 1000 km. Hoe dichterbij de aansluiting hoe interessanter en dus is men bereid om daar hoge sommen voor te betalen. Het lijkt een gelukkige en toevallige eigenschap van dit universum van ons dat er een bovengrens is aan snelheid, anders zouden oneindig snelle transacties zeker een realiteit zijn geweest.

Ik weet dat ik met dit lijstje van voorbeelden niet heb aangetoond dat micro-management een reëel en zorgwekkend fenomeen is maar jammer genoeg ben ik er wel zeker van dat mijn lijstjes *ad libitum* kunnen worden uitgebreid. Laten we daarom voor het gemak aannemen dat de micro-management stelling verdedigbaar en zelfs aanvaardbaar is (of op zijn minst onze aandacht verdient).

4. Een recept voor rampen en een mogelijke uitweg

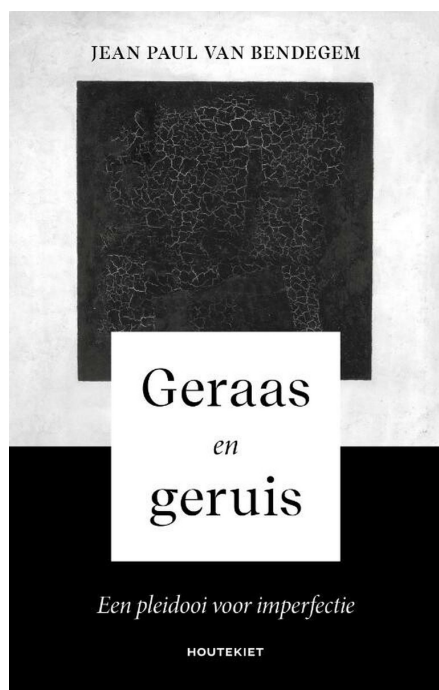
De ruisstelling enerzijds en de micro-managementstelling

anderzijds, ik zei het al, spreken elkaar tegen: in het ideale geval wil men de wereld zo gedetailleerd mogelijk beheersen maar de eerste stelling verhindert dat. Op een gegeven moment bereik je het niveau van ruis die elk relevant signaal zal verstoren.

Waarom zij we ons dan niet diep bewust van deze tegenspraak? Omdat ruis deze ene sublieme eigenschap heeft die het probleem op een dramatische manier compliceert. Luister naar zogenaamde "witte ruis" waarin eigenlijk alle frequenties aanwezig zijn. Er is in principe totaal geen structuur. Maar als je zou verwachten dat onze hersenen precies dat registreren, namelijk dat er niets te detecteren valt, dan valt dat erg tegen omdat ons brein precies het tegenovergestelde doet. Als er geen structuur is, zal het brein zelf structuur maken. De redenen waarom het brein deze prachtige truc uithaalt, hebben te maken met onze evolutionaire geschiedenis: we zijn "getraind" om te zoeken naar patronen die ons informatie geven en we zijn heel vaardig geworden in het toevoegen van informatie om het plaatje zo volledig mogelijk te maken. Denk maar aan de talloze optische illusies die suggereren dat er iets te zien valt terwijl er "in werkelijkheid" niets te zien is. Dit betekent dat onze hersenen, geconfronteerd met witte ruis, op zoek zullen gaan naar structuur, maar omdat alle mogelijke structuren aanwezig zijn, verliest het zijn weg volledig en zo verschijnt plotseling uit de witte ruis een bepaald deuntje of muzikaal thema. Wat betekent dit alles nu? Dat de situatie erger is dan vermoed en dat micro-management niet zal stoppen als we het niveau van ruis hebben bereikt. We zullen nutteloze structuren bedenken die niettemin onze levens zullen beheersen.

Het lijkt er dus op dat onze eigen biologische geschiedenis bijdraagt aan het probleem: op een curieuze manier is het onze biologische onvolmaaktheid die leidt tot de zucht naar totale beheersing en controle. De fundamentele vraag wordt: waar gaat dit heen of is er een uitweg? Als we al te drastische oplossingen buiten

beschouwing laten zoals onszelf laten verdwijnen, dan is de vraag die moet gesteld worden deze: kunnen we ruis uitschakelen? Ja en neen. Ruis kan verminderd worden maar dat zal steeds meer energie vragen en daar zit dan weer een bovengrens op. Zonder die extra energie blijft er, denk ik, maar één scenario over. In alle eenvoud gesteld: laat ons ruis volledig omarmen. Laat er ruis zijn! Laat er een grens zijn aan onze planning en beheersing van de wereld. Het garandeert verrassingen en onverwachte resultaten. Het zal ons alert en open voor de wereld houden en dat moet zeker als een goede zaak worden beschouwd en nodig voor de toekomst die ons wacht.

Het Beleeftde Genot —Activiteiten in 2024

4 februari 2024 om 10:30 u. in het Veltershof

Reeks: Onbekend(?), niet onbemand

Maria Dermoût en Thilly Weissenborn

door Bart Madou

25 februari 2024 om 10:30 u. in het Veltershof

Leopold Flam

door Kristien Hemmerechts

i.s.m. Bibliotheek Zedelgem en VFL

24 maart 2024 om 10:30 u. in het Veltershof

De dood van de literatuur

door Prof. Em. Dirk De Geest

4 april 2024 om 10:30 u. in het Veltershof

Reeks: Onbekend(?), niet onbemand

Isak Dinesen en Kuki Gallmann

door Bart Madou

29 september 2024 om 10:30 u. in het Veltershof

Reeks: Onbekend(?), niet onbemand

Bruno Schulz en Mieczyslaw Weinberg

door Bart Madou

2 oktober - 31 oktober 2024, dagelijks

Kunstenaars van Het Beleeftde Genot

Tentoonstelling in Groenhove, Torhout

17 november 2024 om 10:30 u. in het Veltershof

13de Thomas Mannlezing

Transtienertijd

door Griet Vandermassen

Het Beleefde Genot vzw

Doornlaan 8,
8210 Zedelgem

0498.73.58.73

www.hetbeleefdegenot.be

info@hetbeleefdegenot.be

